

ביאורים במאמרי רבינו

מאמרי חסידות
מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
עם ביאור ופירוש

בעניין הביטול
של עבד הנמשך במתן-תורה

מאמר ד"ה
רני ושמחי בת ציון גו', ה'תשכ"ז
ט' סיון ה'תשכ"ז

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת

הו"ח התמים
ר' יעקב

בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה

סטמבלר

חסיד נאמן ומסור
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע
ת.נ.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס ע"י ולזכות
הר"ר ירחמיאל מנחם מענדל

וזוגתו מרת רבקה פייגא

ילדיהם

חיה מושקא, אריה לייב שאול, יהודה
מאיר, שלום דובער, שניאור זלמן

גולדשמיד

להצלחה רבה ומופלגה

בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו

בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי

מתוך שמחה וטוב לבב

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
ר' מרדכי

וזוגתו מרת חיה מושקא שיחיו

בן שבת

ולזכות

ליאור בת מרדכי,

יהושע בן אברהם שיחיו

יזכו להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר
יפנו בגשמיות וברוחניות

ולזכות ר' דוד ציון בן יצחק

וזוגתו זהבה בת מרדכי שיחיו

לרפואה שלימה וקרובה

ולהצלחת בית הספר החדש 'מנחם

מענדל אקדמי'

סגל המורים והמורות וכל העוסקים

במלאכת הקודש

קובץ זה נדפס

לעילוי נשמת

ר' צבי הירש ב"ר מרדכי

ומרת מנוחה ב"ר נתן נטע

ציבין

נדפס על-ידי

בנם ר' אהרון ומשפחתו שיחיו

להצלחה רבה ומופלגה

בכל אשר יפנו

פתח דבר

בשבח והודיה לה' יתברך, מוגש בזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר בהתוועדות שבת פרשת בהעלותך ט' סיון ה'תשכ"ז, ויצא-לאור מוגה בקונטרס ט"ו סיון ה'תש"נ.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכומים, ונתבארו הענינים והמושגים המובאים בו. הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי, והסתייענו רבות בהסברים שהשמיע הרה"ח ר' יואל שיחי' כהן בהזדמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ת יואב שיחי' למברג על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים.

כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות שיצאו לאור על ידנו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים, מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחנויות הספרים המובחרות.

לבקשת רבים, ניתן להוריד את הקונטרס, כמו גם הקונטרסים האחרים שנתבארו על ידנו, בכתובת: www.biurim.022.co.il.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (תהלים יט, יג), ויתכן שנפלו אי-הבנות בעניינים המבוארים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתקנן בהזדמנות הראשונה אי"ה.

יהי רצון מהשי"ת שהעיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יזרז את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

ר"ח סיון ה'תשפ"א

כתובת למשלוח הערות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

תוכן כללי

ג' סוגי עבודה: ביתי – מצוות, אחותי – תורה, אימי – מסירות נפש • המעלה בעבודה של ביתי הן בהמשכה והן באדם • המעלה בביטול של ביתי – עבדות בעל כרחו • הקשר בין מתן תורה ופרשת בהעלותך ל"בת ציון" • הדרך לשמחה בעבודה של ביתי

בס"ד. שבת פרשת בהעלותך, ט' סיון ה'תשכ"ז*

רני ושמחי בת ציון גו'¹, ומדייק אדמו"ר הזקן בתורה אור (דרושי חנוכה) ד"ה זה², דלכאורה ה"ה צריך להתחיל ההפטורה דשבת חנוכה בפסוק³ ויאמר אלי גו' ראיתי והנה מנורת זהב גו' המופיע בהמשך ההפטורה, ולמה מתחילין ברני ושמחי בת ציון שלכאורה אין לו שייכות לחנוכה. ומבאר שם⁴, שהשייכות דרני ושמחי בת ציון היא, כי בת ציון קאי על כנסת ישראל בזמן הגלות, דבזמן הבית נקראת כנסת ישראל בשם ציון ובזמן הגלות⁵ נקראת בת ציון⁶, כמבואר שם בארוכה.

וצריך להבין, דדיוק הנ"ל [שהתחלת ההפטורה היא רני ושמחי בת ציון ולא ראיתי והנה מנורת זהב] הוא גם בההפטורה דשבת פרשת בהעלותך

(1) זכר"ב ב, יד. – התחלת וראש ההפטורה דש"פ בהעלותך.

(2) השני – לו, סע"ד ואילך.

(3) זכר"ב ד, ב.

(4) לו, סע"ב ואילך.

* יצא לאור בקונטרס ט"ו סיון – תש"ג, "לקראת ט"ו סיון, יום התחלת מאסרו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בשנת תרפ"ז*... ג' בהעלותך, יב סיון, שנת ה'תש"נ".

** וראה בדי"ה בהעלותך ה'תשל"ד סעיף ד ובהערה 40, שלאחרי הגאולה די"ב תמוז נתגלה שהמאסר ה"ה זריעה, בכדי שעל-ידי זה תה"ה צמיחה בריבוי והוספה בהפצת המעיינות.

ביאורים במאמרי רבינו

א "בזמן הגלות נקראת בת ציון"

חנוכה נחשב לזמן הגלות למרות שבית המקדש עמד אז על תלו, משום שנס חנוכה היה "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל וכו'" – מעמד ומצב של גלות (שיחת שבת מקץ תשמ"א ס"ו).

יתירה מזו, בפרט א' זהו ענין של גלות עוד יותר מאשר הירידה בזמן שאין ביהמ"ק קיים. שכן למרות שביהמ"ק עמד על תלו היוונים נכנסו לבית המקדש ובביהמ"ק גופא להיכל, ועד שטמאוו השמנים שבהיכל ששמן הוא ענין נעלה ביותר כו', ובוה גופא לא רק חלק מהשמן אלא כל השמנים שבהיכל, עד שהיו צריכים לחפש ולמצוא פך אחד של שמן טהור כו'. ומובן גודל הירידה שבוה "לכבוש את המלכה עמי בבית" (תורת מנחם תשמ"ג ח"ב

וגם לאחר הנס דחנוכה לא היתה מלכות בית דוד, שכן החשמונאים היו כהנים (רמב"ן ורחי מט, י. וראה שיחת יט כסלו תשכ"ח ס"ב). ולא נחשבו בגדר מלך אפילו דשאר שבטי ישראל, שכן לא הועמדו על-פי נביא שלא היה בימי בית שני (לקו"ש חכ"ה ע' 112 הע' 68).

ב "בזמן הבית נקראת כנסת ישראל בשם ציון ובזמן הגלות נקראת בת ציון"

ציון הוא מלשון סימן. וכך ישראל הם בבחינת ציון וסימן לאור הרוחני הנמשך ונשפע בהם על-ידי עבודתם, שכן אור אין-סוף בגילוי ממש על נפשם. והיינו בזמן הבית כאשר עבודתם בשלימות בבחינת אתערותא דלתתא בהתפעלות הלב לצאת מנרתק הגוף ולבושי נפש-הבהמית להיכלל באלוקות. ואחר-כך היא עבודת השמחה על כך שאור אין-סוף בגילוי ממש על נפשם.

(פרשה בה הציוויים על הדלקת המנורה), שנקראת בסמיכות לזמן מתן תורתנו, דמתן תורה הוא ענין חירות⁵, ואם-כן על-פי המבואר בתורה אור הנ"ל ש"בת ציון" שייך לזמן הגלות דייקא, היה צריך להתחיל הפטרה זו ב"ראיתי והנה מנורת זהב גו"⁶, ואף-על-פי-כן גם התחלת ההפטרה דשבת פרשת בהעלותך היא רני ושמחי בת ציון (הביאור לקמן סעיף ה).

סיכום: מדוע ההפטרה של פרשת בהעלותך פותחת ב"רני ושמחי בת ציון", שהוא כינוי של כנסת ישראל בזמן הגלות, אף שפרשה זו סמוכה לשבועות, בו ניתנה התורה שענינה חירות.

(ב) והנה בתורה אור שם בד"ה רני ושמחי הראשון⁷ מקשר הפסוק רני ושמחי בת ציון עם מאמר המדרש⁸ (על הפסוק⁹ צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו), משל למלך כו' לא זו מחבבה¹⁰ עד שקראה בתי כו' לא זו מחבבה עד שקראה אחותי כו' לא זו מחבבה עד שקראה אמי¹¹. ומבאר שם¹⁰, דג' ענינים אלה (בתי אחותי אמי) בעבודת האדם הם (א) קיום המצוות¹¹ (ב) עסק התורה (ג) והעבודה דמסירת נפש. דבקיום המצוות האדם המקיים את המצוה הוא בחינת מקבל (בת), שהוא מקבל את ההמשכה שנמשכת על-ידי קיום המצוה. ועל-ידי עסק התורה נעשים ישראל אחים ורעים להקב"ה (אחותי) ז. ועל-

ובכ"מ.

10 וראה גם ד"ה הנ"ל תרכ"ז ס"ה ואילך (סה"מ תרכ"ז ע' שב ואילך).

11 כ"ה להדיא בתו"א שם (לו, סע"ד).

(* כמובן מזה שנרשם בין המאמר דפ' נשא להמאמר דפ' שלח.

בכתי' א' (הובא ברשימת מאמרי דא"ח דאדמו"ר מהר"ש ע' 3 בשוה"ג) רשום על ד"ה זה "שבת חנוכה תרכ"ז". ולכאורה הכוונה שנאמר בשבת חנוכה, שהרי נסדר בפ' בהעלותך.

5 כמארו"ל (עירובין נד, א. שמו"ר פמ"א, ז (בתחלתו). ויק"ר פי"ח, ג (בסופו). ועוד) עה"פ (תשא לב, טז) "חרות על הלוחות" – אל תקרי חרות אלא חירות, חירות מן גלות (שמו"ר שם), חירות מן המלכות (ויק"ר שם. וראה גם זח"ב קיג, סע"ב), אין כל אומה ולשון שולטת בהן (עירובין שם. וראה גם שמו"ר שם).

6 לו, א ואילך. וכ"ה ברד"ה זה דפ' בהעלותך תרכ"ז* (סה"מ תרכ"ז ע' רצו).

7 שמו"ר ס"פ פקודי. שהש"ר ספ"ג.

8 שה"ש ג, יא.

9 כ"ה הלשון בתו"א וברד"ה תרכ"ז הנ"ל שם.

ביאורים במאמרי רבינו

יחידה והיה מחבבה יותר מדאי. לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו". כלומר, לא נעצרה חיבתו אליה עד שבנוסף לשמה הפרטי הוסיף וקראה בתי כו'.

ד "בקיום המצוות .. בחי' מקבל (בת) .. ועל-ידי עסק התורה .. אחים ורעים להקב"ה (אחותי)"

"בת היא בחינת מקבל, שאין לו משל עצמו כלום" (ד"ה החדש תשל"ה ס"ד) אלא משל הוריה, שהרי נולדת מהוריה ומקבלת מהם את צרכיה. על דרך זה בקיום המצוות ההמשכה הינה דבר עליון

מה-שאיין-כן בזמן הגלות שעבודתם אינה בבחינת אתערותא דלתתא, אור אין סוף אינו בגילוי על נפשם. ובכל זאת הם בחינת 'בת' - 'מקבל', שמאתערותא דלעילא יורד ונמשך אור אין-סוף בכל מצוה שעושה. אלא שאינו בגילוי בנפשם, והם רק בבחינת קבלת עול מלכות שמים ללא התפעלות אהבה ושמחה (תורה אור מקץ לו, ג, שערי

אורה ד"ה רני ושמחי ס"ט).

ג "משל למלך כו"

במדרש שם: "משל למלך שהיתה לו בת

ידי העבודה דמסירות נפש נקראים בשם אמי, שהם משפיעים כביכול בהקב"ה. יש לקשר זה עם המבואר בכ"מ¹² על הפסוק בעטרה שעטרה לו אמו, דהעטרה שעטרה כנסת-ישראל (אמו) להקב"ה הוא על-ידי שהקדימו נעשה לנשמע, כי הביטול דהקדמת נעשה לנשמע הוא כהביטול דמסירות נפש¹³.

יש לומר, דמהטעמים שקוראין פרשת בהעלותך את הנרות לאחר חג השבועות¹⁴ הוא, כי נרות קאי על נשמות ישראל כמ"ש¹⁵ נר הוי"ה נשמת אדם¹⁶, דפירוש

14 אלא שבכמה שנים קוראין גם פ' נשא לאחר חג השבועות. ועל דרך שפרשת במדבר קוראין לעולם בהשבת שלפני חג השבועות ולפעמים גם פ' נשא.

15 משלי כ, כז.

16 לקו"ת פרשתנו (בהעלותך) רד"ה בהעלותך את הנרות (כט, ג). רד"ה ראיתי והנה מנורת זהב גוי' (לג, ב). רד"ה זה תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' רצז). ובכ"מ.

12 סד"ה צאינה וראינה עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' רכה).

13 ראה גם סה"מ תרכ"ט ע' קפד ואילך, שהביטול דנעשה הוא ענין למסור נפשו באחד. ולהעיר גם מלקר"ה אמור לה, סע"א ואילך, דשתי העטרות שנתן בראשן של ישראל הוא על-ידי המצוות והתורה (בתי ואחות), והעטרה שנטל לעצמו, היא העטרה שעטרה לו אמו, על-ידי מסירות נפש באחד.

ביאורים במאמרי רבינו

בתואר קוב"ה" (ד"ה מרגלא בפומיה דרבא תש"מ סעיף ה). ועל-ידי עבודתם של ישראל במסירות נפש הם מעוררים את עצמותו ית' וממשיכים אותה בקוב"ה.

ו "הביטול דהקדמת נעשה לנשמע הוא כהביטול דמסירות נפש"

ענין הקדמת נעשה לנשמע הוא לא רק לעשות כל מה שיצטווה, אלא שכל מציאותו הוא זה שהוא עבדו של המלך (ד"ה בחודש השלישי תשכ"ט סעיף ח).

בפרטיות יותר, החילוק בין עבד לבן חורין הוא בעצם מציאותו. העבד הוא קנין כספו של האדון, כאחד מחפציו. לכן השעבוד של עבד לאדונו אינו רק בזמן שהאדון מצוה את העבד, אלא גם בעת שהעבד ישן על משכבו (וחיובו לבצע ציווי האדון הוא תוצאה מהיותו עבד). ובכך ביטול זה דומה לביטול דמסירות נפש שהינו ביטול כל מציאותו.

ז בהקרת רבינו 13 "למסור נפשו באחד" המשמעות של למסור נפשו באחד היא מסירת הרצון, כמו שנאמר (ירמיה טו) "אין נפשי אל העם הזה" ופירש רש"י נפשי – רצוני. דהיינו למסור כל הרצון אליו ית' שלא יהיה לו רצון אחר כלל, וכל

שאינו משל האדם, שכן קיום המצוה (מלשון ציווי ופקודה) הוא בדרך קבלת עול, כעבד המקיים ציווי המלך (ת"א לז ד), ולא בדרך הזדהות של האדם, שבמהותו הוא נשאר נפרד מהמצווה ומההמשכה.

[יתירה מכך, ראה לקמן סעיף ג, שההמשכה האלוקית שנעשית על-ידי קיום המצוות, לא נעשית מצד כוחו של האדם המקיים, אלא מצד הקב"ה, וכמו אתערותא דלעילא שבאה מצד עצמה].

מה- שאין-כן בלימוד התורה היהודי נעשה אח לקב"ה. שכן בלימוד התורה שכל האדם מכריח ומחייב כפי המחויב בחכמתו של הקב"ה (ראה בארוכה לקו"א תניא פ"ה), ואזי הוא הופך להיות בעצמו 'מציאות של קדושה' – "אח ורע לקב"ה".

ה "מסירות נפש נקראת אמי, שהם משפיעים כביכול בקב"ה"

כלומר, מסירות נפש באה מעצם הנשמה שלמעלה מהכחות הגלויים, שהתקשרותה באלוקות הינה למעלה מטעם וגדר מסוים, והיא משפיע בכוחות הגלויים של האדם, ועל דרך זה 'עצמותו יתברך הוא למעלה מכמו שצמצם עצמו

נר הוי"ה הוא שהנשמה מאירה (משפעת) כביכול להוי"ה¹⁷, וכדאיתא במדרש¹⁸ על הפסוק בהעלותך את הנרות שישראל מאירין למי שמאיר לכל העולם, וענין זה שייך לחג השבועות, עטרה שעטרה לו אמו. ועל-פי זה צריך להבין עוד יותר מה שהפטורה דשבת פרשת בהעלותך את הנרות (ענין אמי) הוא רני ושמחי בת ציון.

סיכום: ג' סוגי עבודה: ביתי – מצוות, אחותי – תורה, אימי – מסירות נפש. חג השבועות ("בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו") ופרשת בהעלותך (בחינת "נר הוי"ה נשמת אדם") הם בחינת הביטול של "אימי", שהיא העבודה שעל ידה ישראל משפיעים כביכול בהקב"ה. ואם כך יש להבין עוד יותר מדוע הפטורה של שבת בהעלותך היא "רני ושמחי בת ציון".

ג) והענין הוא, שההמשכה שעל-ידי קיום המצוות, בתי, היא המשכה נעלית יותר מההמשכה שעל-ידי העבודה דאחותי ואמי. כי העבודה דמסירת נפש (אמי), ועל דרך זה עסק התורה (אחותי), מכיון שהיא עבודה רוחנית, יש לה שייכות לההמשכה שנמשכת על ידה, וכיון שההמשכה שעל-ידי העבודה דאחותי ואמי היא כמו אתערותא דלעילא שמתעוררת ונמשכת על ידי אתערותא דלתתא, ההמשכה היא רק ממקום שאתערותא דלתתא מגעת לשם. וההמשכה שעל-ידי מעשה המצוות, שעשיית המצוה היא עשייה גשמית שאינה בערך כלל¹⁹, היא כמו אתערותא דלעילא שמצד עצמה ח, ולכן ההמשכה היא מעצמות אור אין-סוף²⁰. וזהו רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך, שהנני בא כולל שני ענינים.

ד. וכ"ה גם בשמו"ר פל"ו, ב. – הובא בסה"מ תרכ"ז שם*.

19 ראה המשך תרס"ו ע' נה.

20 ראה תו"א שם (לז, ג) בענין המעלה דבת ציון "יש אתערותא דלעילא שהיא לעילא לעילא מקום שאין אתערותא דלתתא מגעת שם כלל".

17 סה"מ תרכ"ז שם. וראה ער"ז תו"א שם (לו, א).

18 במדב"ר פרשתנו פט"ו, ה. תנחומא פרשתנו

(* בסה"מ שם: וכמו שפרש"י ע"פ בהעלותך. וכפי הנראה הוא טעות סופר וצ"ל: וכמו במד"ר ע"פ בה עולותך.

ביאורים במאמרי רבינו

האתערותא דלעילא יש ב' אופנים: א. כאשר העבודה היא בערך להמשכה מלמעלה ולכן היא מעוררת אותה. ב. כאשר ההמשכה היא מדרגה נעלית, בה העבודה אינה תופסת מקום כלל. והטעם שאעפ"כ ההמשכה נמשכת על-ידי עבודה היא רק משום שכך רצה ה', ולפיכך אין חיסרון בכך שצריכה להיות פעולה הממשיכה.

כך על-ידי קיום המצוות ישנם ב' סוגי המשכות:

א. "דמ"ח פיקודין אינון רמ"ח אברים דמלכא", וכל מצוה הנעשית מתוך כוונה פרטית השייכת לתוכן הפרטי של המצוה,

עסקו בצרכיו ובעניני העולם הרי הוא כמי שכפו אותו לכך (סה"מ תרכ"ט ע' קפז-ח).

ח "עשיה גשמית שאינה בערך כלל, היא כמו אתערותא דלעילא שמצד עצמה"

בכללות ישנן ב' בחינות באתערותא דלעילא: א. המתעוררת ונמשכת על-ידי עבודה, שכן מדובר בדרגה בה עבודת התחתונים תופסת מקום. ב. המתעוררת ונמשכת מעצמה, שכן מדובר בדרגה נעלית בה העבודה אינה תופסת מקום, והיא נמשכת רק מצד רצון ה'.

על דרך זה אף כאשר העבודה ממשיכה את

(א) הנני מוכן מעצמי שלא על-ידי אתערותא דלתתא²¹ ט, בא, אני בעצמי כביכול אור אין-סוף ב"ה ממש²².

י"ש להוסיף, שהמעלה דהעבודה דבתי על העבודה דאחותי ואמי היא לא רק בנוגע להמשכה אלא גם בנוגע להאדם העובד. שבהעבודה דאחותי ואמי נרגש בדקות מציאותו של האדם העובד, גודל העילוי דהעבודה שלו [העילוי דהעבודה עצמה (העבודה דעסק התורה, ומכל שכן העבודה דמסירות נפש), והעילוי שנעשה על-ידי עבודתו, שנעשה אח להקב"ה ויתירה מזו שמשפיע כביכול בהקב"ה], ובהעבודה דבתי (קיום המצוות) נרגש הביטול שלו²³, הן בנוגע להעבודה עצמה, שכל עבודתו היא רק לקיים ציווי הקב"ה^י, והן בנוגע לההמשכה שעל-ידי עבודתו, דזה שעל-ידי קיום המצוות נמשך עצמות אור אין-סוף הוא לא מצד ענינו של האדם המקיים את המצוות אלא מפני שהמצוות הם רצון וציווי העצמות. ויש לומר, דעל-ידי הביטול הוא נעשה כלי להאור שנמשך על-ידי המצוות יא. וזהו כי הנני בא ושכנתי בתוכך, שההמשכה דהנני בא, אני בעצמי כביכול, היא בתוכך, בפנימיות.

23 ראה גם ד"ה חודש ה'תשל"ה ס"ד (לעיל ס"ע צח ואילך) ובהנסמן שם, שהמעלה דבתי היא בענין הביטול.

21 שערי אורה שער החנוכה ד"ה רני ושמחי פכ"א (לג, ב).

22 לשון התו"א שם.

ביאורים במאמרי רבינו

ט "הנני מוכן מעצמי שלא על-ידי אתערותא דלתתא"
 "הנני" מלשון זמון (רש"י בראשית כב, א). "מוכן מעצמי" שכן הבחינות שמתעוררות ונמשכות על-ידי אתערותא דלתתא אינן מוכנות מעצמן, אלא צריך לעורר אותן.

י "שכל עבודתו היא רק לקיים ציווי הקב"ה" זהו פירוש מצוה מלשון ציווי ופקודה. שכן הענין העיקרי במצוה הוא לקיים ציווי ופקודת ה' במעשה היבש של המצוה, הנעשה מצד ציווי ה', ולא הכוונה והתוכן הפרטי שבכל מצוה שהוא נעשה מצד המעלה שבה כנ"ל ביאור ז.

יא "נעשה כלי..."

כלומר, למרות שמדובר על אור שלגמרי לא בערך לאדם, ולכן היה ניתן לחשוב שהוא נמשך לאדם רק באופן מקיף, מכל מקום על-ידי הביטול הוא נמשך בפנימיות.

ממשיכה מדרגה אלוקית פרטית. כגון התפילין ממשיכות ד' מוחין העליונים וטלית ממשיכה אור מקיף.

ב. המצוות ממשיכות את עצמותו ית'. בעצמותו ית' המצוות אינן בערך כדי להמשיך, אלא כך הוא רצון העצמות. מבחינה זו (שלגבי העצמות אין ערך לעבודה) נובע ענין זה במצוות ש"המעשה הוא העיקר". כלומר הציווי והחיוב הוא קיום המעשה היבש של המצוה, ולא הכוונה והרגש שבקיום המצוה. לכן כאשר האדם המקיים לא הבין את תוכן המצוה ולא כיוון את הכוונות שבמצוה, ואף קיים את המצוה לשם פניה ורווח אישי, הוא יצא ידי חובת המצוה. מה-שאין-כן אם הבין והודה עם התוכן שבמצוה אך לא קיימה במעשה-בפועל, לא יצא ידי חובתו, כי "המעשה הוא העיקר".

למעשה היבש אין שום מעלה והרצון בו הוא רק מצד עצמותו ית' שאינה זקוקה למעלות.

סיכום: מעלה בעבודה דבתי על העבודה דאחותי ואמי, שכן על-ידי קיום מצוות גשמיות ממשיכים את עצמות אור אין סוף, וכן נרגש בקיומן הביטול של האדם העובד.

ד) **וצריך להבין**, דכיון שאמי היא העבודה דמסירות נפש, דמסירות נפש הוא ענין הביטול, ובפרט לפי המובא לעיל (סעיף ב) דהעטרה שעטרה כנסת-ישראל (אמו) להקב"ה הוא על-ידי שהקדימו נעשה לנשמע, שהביטול דהקדמת נעשה לנשמע הוא הביטול לבעל הרצון²⁴ יב, מהי המעלה בהביטול דבתי על הביטול דאמי. ויש לומר בזה, שהביטול דהקדמת נעשה לנשמע, הוא שישאל קיבלו עליהם עול מלכות שמים. ולכן, אף שהביטול דקבלת עול מלכות שמים הוא (לא רק בנוגע לכח המעשה שלו, שיעשה כל מה שיצטווה, אלא גם) בעצם מציאותו²⁵, שכל מציאותו הוא זה שהוא עבדו של המלך, מלך מלכי המלכים הקב"ה, מכל-מקום, כיון שהקבלת עול מלכות שמים באה מצד האדם, שהוא קיבל עליו להיות עבדו של המלך, הרי בביטול זה מעורבת גם מציאותו של האדם יג [ועל דרך זה הוא בנוגע להמסירות נפש דבחינת אמי, שהמסירות נפש היא מצד טבע הנשמה²⁶].¹⁷ ואמיתית הביטול הוא כשהביטול הוא מצד האדון.

נעשה לנשמע.

25) ראה בארוכה ד"ה בחודש השלישי הנ"ל ס"ח (לעיל ע' שג ואילך).

26) ראה בארוכה לקמן ח"ד ע' קצב, דהמסירות נפש שמצד הנשמה, כיון שהיא מצד טבעה, היא בחינת מציאות.

24) בכ"מ (ד"ה בחודש השלישי ה'תשכ"ט ס"ז (לעיל ע' שב ואילך). וראה לקו"ת במדבר יד, א. ועוד) שנשמע הוא ביטול להרצון ונעשה הוא ביטול לבעל הרצון. ובר"ה בשעה שהקדימו ה'תש"ט ס"ב (סה"מ ה'תש"ט ע' 148), שגם הקבלת עול דנעשה הוא בכלל ביטול להרצון, והביטול לבעל הרצון הוא בהקדמת

ביאורים כמאמרי רבינו

יב "הביטול לבעל הרצון"

הביטול לרצון העליון הוא שמקבל על עצמו לקיים מצוותיו. הביטול לבעל הרצון הוא שמקבל על עצמו את הקב"ה למלך. וממילא החילוק ביניהם הוא אם משעבד רק את מעשיו לקב"ה או שמשעבד את כל מציאותו כנ"ל ביאור ו.

יג "אמיתית הביטול הוא כשהביטול הוא מצד האדון"

כאשר הביטול בא מצד האדם תמיד ישאר משהו ממציותו, שהרי הוא זה שביטל את עצמו.

אמנם, כל זה הוא ביהודי שעבודתו היא משום שרוצה לקבל על עצמו עול מלכות שמים. אך מי שרוצה להיות חפשי אלא שמרגיש שמפריע לו לעבור על רצון המלך, כי הקב"ה מכריח אותו ואין לו ברירה, ולכן אין ביכולתו לפרוק מעל עצמו את

עול האדון ולעבור על רצון הקב"ה, הרי בביטול זה נרגשת רק מציאותו של הקב"ה ולא מציאות האדם.

יד "המסירות נפש היא מצד טבע הנשמה" ובהערה 26 כותב רבינו ש"המסירות נפש שמצד הנשמה, כיון שהיא מצד טבעה, היא בחינת מציאות". והיינו שאף שמסירות נפש אינה מצד קבלת האדם אלא טבע הנשמה, ואם כן אין בה את החיסרון המבואר בפנים, הנה סוף-סוף זה ענינה של הנפש האלוקית, והיא עושה את מה שנדרש מצד ענינה וכפי המתאים לתכונתה. ולכן, באם 'נשאל' את הנשמה האם דבר אחר שאין לו תכונות של נשמה, גם הוא צריך למסור נפשו, תשובתה תהיה שלילית. נמצא סוף-סוף עבודתה באה מ'מציאותה' (ד"ה בהעלותך תשכ"ט הערה 60). ואילו במתן תורה התחדש ביטול מוחלט שאין

ביאורים במאמרי רבינו

י"ש לומר, דזהו מ"ש²⁷ כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, דזה שישאל הם עבדים של הקב"ה הוא (לא רק מפני שהם קיבלו עול מלכותו ית', אלא גם) מפני שהקב"ה הוציא אותם מארץ מצרים, שעל-ידי זה הם מוכרחים להיות עבדים²⁸. וענין זה נמשך בעיקר בשעת מתן תורה²⁹.

סיכום: אף שהעבודה של מסירות-נפש (אימי) היא ביטול, מכל מקום כיון שהביטול הוא מחמת רצון וטבע האדם, מעורבת בו גם מציאות האדם, ואילו אמיתית הביטול היא כשהביטול הוא מצד הקב"ה.

ה) ועל-פי זה יש לבאר מעלת הביטול דבתי על הביטול דאמי [אף שהביטול דבתי (עול מצוות) הוא בנוגע לכח המעשה, לעשות מה שנצטווה, והביטול דאמי (הקדמת נעשה לנשמע, עול מלכות שמים) הוא בעצם מציאותו (כנ"ל סעיף ד)], כי העול דישאל לקיים את המצוות שניתנו במתן תורה הוא מפני שבמתן תורה עשה הקב"ה אותם לעבדים, אמיתית הביטול³⁰. ויש לומר, דזה שמבואר בכ"מ³⁰ דבת הוא בחינת מקבל, דלית ליה מגרמיה כלום (שאין לו מעצמו כלום) והוא רק מקבל מה שנותנים לו מלמעלה, הכוונה בזה היא, שגם הביטול

ועוד כמה חילוקים (קידושין יד, ב) – דיש לומר הטעם על זה, כי המוכר עצמו הוא ברצונו, וכשמכרו אותו בית דין הוא על כרחו¹⁰.

29) ואף שלכאורה מ"עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים" משמע שענין העבדות נפעל חיפק ביציאת מצרים, הנה להעיר ממרוז"ל (קידושין כב, ב. הובא בפרש"י עה"פ משפטים כא, ו. ירושלמי קידושין פ"א סוף ה"ב) ארון ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. ולהעיר

27) בהר כה, נה. ועל-פי מ"ש בפנים, אולי יש לבאר (וראה עד"ז אוה"ח עה"פ) כפל הלשון "עבדים עבדי הם": דעל-ידי שקבלו עליהם עול מלכות שמים נעשים "עבדים" (עבדים סתם), ועל-ידי שהוצאתי אותם מארץ מצרים – "עבדי הם", שהקב"ה עשה אותם לעבדים.

28) להעיר שהשעבוד דעבד שמכרוהו בית דין הוא שעבוד גדול יותר מהמוכר עצמו – דמכרוהו בית דין רבו מוסר לו שפחה כנענית מה-שאיין-כן המוכר עצמו.

ביאורים במאמרי רבינו

בו גם 'מציאות' זו. ראה במילואים.

בית-דין שעבודו לאדונו גדול יותר. שכן מי שמוכר עצמו שעבודו מבוסס על המעשה שלו, הוא החליט לשעבד עצמו, על כן מציאותו מעורבת בביטול, מה-שאיין-כן מכרוהו בית-דין ששעבודו אינו מיוסד כלל על רצונו.

מזו "אף שהביטול דביתי הוא בנוגע לכח המעשה .. אמיתית הביטול"

וזהו שמסופר בגמ' (שבת פח, א) שלפני מתן תורה "כפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם". ולכאורה מדוע היה צריך לכפות על בני ישראל, הרי הקדימו נעשה לנשמע ורצו לקבל התורה? אלא הקב"ה רצה שיהיה בהם ביטול

מו בהערת רבינו 28 "המוכר עצמו הוא ברצונו, וכשמכרו אותו בית דין הוא על כרחו"

בשונה מכן חורין שאסור בשפחה כנענית, הרי עבד מחמת שעבודו המוחלט לרבו, רבו מוסר לו שפחה כנענית (שכן הוא משועבד לאדונו הן ביום והן בלילה).

אך מצינו סייג בהיתר זה, שדווקא מי שנמכר לעבד על-ידי בית-דין מותר לרבו לתת לו שפחה כנענית, מה-שאיין-כן מי שמוכר עצמו לעבד.

והרבי מבאר הטעם לזה, משום שבמכרוהו

דקבלת עול הוא לא משל עצמו אלא שבמתן תורה בחר הקב"ה בישראל להיות לו עבדים.

ר״ש לקשר זה עם המובא לעיל (בתחלת המאמר) מתורה אור דבת ציון קאי על כנסת-ישראל בזמן הגלות, כי הביטול דבת מתגלה בעיקר בהעבודה שבזמן הגלות. וכמבואר במקום אחר³¹, בזמן הגלות, ובפרט בדרא דעקבתא דמשיחא, ההעלמות וההסתרים הם גדולים במאד, וישנם העלמות והסתרים שהאדם מצד עצמו (גם על-ידי הקבלת עול שלו שמקבל ברצונו), כיון שהוא מוגבל, אין ביכולתו להתגבר עליהם, וזה שישראל מתגברים גם על העלמות והסתרים אלה הוא לפי שהביטול דקבלת עול שלהם הוא (לא מצד המציאות שלהם אלא) מצד האלקות, מפני שהקב"ה בחר בהם להיות לו לעבדים, ולגבי האלקות אין הגבלות³² יו'.

כרחו וידמה כמו שכופין אותו לעשות בעל כרחו" – דלכאורה, אמירתם נעשה ונשמע היא התחייבות על כל הזמנים, ומהי הקא סלקא דעתך דעל-ידי שאחר-כך (לאחרי ההתחייבות) "אינו חושק" יהיה בן חורין ליבטל?

ויש לומר הביאור בזה, דההתחייבות דנעשה ונשמע, כיון שהיא מצד האדם שהוא מוגבל, אפשר שלפעמים לא יוכל להתגבר על זה ש"אינו חושק בתורה", ובמילא הוא "בן חורין ליבטל" דאונו רחמנא פטריה (ב"ק כח, ב); ועל-ידי שהקב"ה כפה עליהם הר כגיגית ולגבי הקב"ה אין הגבלות – ניתן הכח לכל אחד מישראל לעשות בעל כרחו, גם כשאינו חושק.

שהדיבור הראשון דמתן תורה הוא "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", ובפרש"י שם "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי". היינו שזה התגלה במתן תורה.

30) ראה בארוכה ד"ה החדוש דלעיל הערה 23. וש"נ.

31) ראה ד"ה הנ"ל ס"ה.

32) להעיר מתורת הבעש"ט (כתר שם טוב – הוצאת קה"ת – סימן מ"ז (ז, ד)), דהטעם שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית (שבת פח, א), אף שאמרו מעצמם נעשה ונשמע (כקושיית התוספות ד"ה כפה שם), הוא "ללמד שגם כשאינו חושק בתורה ועבודת ה', מכל-מקום אינו בן חורין ליבטל, רק יעשה על

ביאורים במאמרי רבינו

אמיתי.

מציאותו). אך החיסרון הוא ב'איכות' הביטול שכן סוף-סוף הביטול נובע מצד האדם, הוא זה שבחר והחליט להתבטל (ראה לקו"ש ח"ט עמ' 74).

ואפילו כשמדובר בביטול שלא מיוסד על רצון האדם, אלא באופן של קבלת-עול, בכל זאת הקבלה היא של האדם עצמו.

אך ביטול מצד האדון, שמקיים המצוות מפני שישנו בעל הבית שמכריחו לקיימן, אף שהוא חסר מאוד מבחינת 'כמות' הביטול (כי האדם מצד שכלו, רצונו ואפילו ב'כושר החלטתו' אינו בטל), הרי הוא מושלם מבחינת 'איכות' הביטול, משום שהביטול אינו מיוסד על מציאות האדם, ועל-כן מציאות האדם כלל לא מעורבת בקיום הציווי.

יו' "ולגבי האלקות אין הגבלות" בהקשר לכך ניתן להביא המשל שמביא רבינו

אלא שכפ"ה זו היתה בנוגע לקיום בפועל ממש. הקב"ה כפה אותם לקבל את התורה, ולא כפה שיהיו עבדים בעצם מציאותם. וראה במילואים.

נמצא שבאופן מדידת רמת הביטול שבאדם ישנם שני פרטים: א) 'כמות' הביטול – בכמה כוחות וחלקים בנפש חודר הביטול. ב) 'איכות' ומהות' הביטול – עד כמה הביטול הוא אמיתי ועד כמה הוא אכן 'מבטל' את מציאות האדם.

בביטול ד"הקדמת נעשה לנשמע", שנגרש אצל האדם שכל מציאותו היא היותו עבד ה' והוא כמו חפץ מחפצי האדון, קיימת שלמות מבחינת 'כמות' הביטול, שכן הביטול חדר בכל כוחות נפשו של האדם (במידות, בשכל, ברצון וכו') ועד לעצם

רזזהו שההפטורה דשבת פרשת בהעלותך שלאחרי זמן מתן תורתנו היא רני ושמחי בת ציון, אף שהענין והמעלה דיום חתונתו⁸ זה מתן תורה³³ הוא (עטרה שעטרה לו) אמו, כי תכלית הכוונה בהביטול דאמי שבחג השבועות הוא שעל-ידי זה יגיעו אחר-כך לביטול נעלה יותר, ביטול דבתי, בת ציון (ובכך מבוארת השאלה בסעיף ב).

סיכום: וזהו המעלה בביטול של ביתי על אימי, כי העבודה של עול מצוות היא מפני שהקב"ה עשה את בני ישראל במתן תורה לעבדיו, שהוא אמיתית הביטול. וזהו הסיבה שההפטרה של בהעלותך הנקראת לאחר שבועות היא "רני ושמחי בת ציון", כי לאחר הביטול של אימי בחג השבועות, נדרש להגיע לביטול נעלה יותר של ביתי.

ו) ומדייק הכתוב רני ושמחי בת ציון, שקיום התורה ומצוות (ציון³⁴) צריך להיות לא רק בביטול, בת, אלא גם בשמחה, רני ושמחי. וצריך להבין, דכאשר האדם הוא במצב שאין לו תענוג וחיות בתורה ומצוות, וקיום התורה ומצוות שלו הוא רק בדרך קבלת עול [ויתירה מזו, שגם הקבלת עול שלו היא לא באופן שרוצה לקבל עליו עול מלכות שמים ורק שאינו יכול לפרוק ממנו עול מלכות שמים מפני שבחירת הקב"ה בישראל להיות לו לעבדים מכריחה אותו], איך יכול לפעול בעצמו שקיום התורה ומצוות שלו יהיה בשמחה. והענין הוא, דיש עוד פירוש בבת ציון, דציון הם הצדיקים, ובת ציון הוא התקשרות עם הצדיקים³⁵. ועל-ידי ההתקשרות להצדיקים, ובפרט לנשיאי ישראל שענינם הוא להמשיך גילוי אלקות לכל ישראל ובפרט להמקושרים ושייכים אליהם, על-ידי זה נמשך לו נתינת כח שקיום התורה ומצוות שלו יהיה בשמחה יי, רני ושמחי.

33 תענית כו, ב (במשנה).

שם פי"ח (לב, א).

34 ראה תו"א שם (לו, סע"ב ואילך). שערי אורה

35 אוה"ת חנוכה ד"ה רני ושמחי שוב, סע"א.

ביאורים במאמרי רבינו

יח "שקיום התורה ומצוות שלו יהיה בשמחה" היכולת לקיים תורה ומצוות בדרך של הכרח וביחד עם זה מתוך שמחה, מתבארת בד"ה בהעלותך את הנרות תשכ"ט ס"ט וז"ל "כיון שישראל וקוב"ה כולא חד, לכן ביטול זה אינו שולל את מציאותם אלא אדרבה זה גופא הוא מציאותם".

ואולי הפירוש בכך ש"הביטול גופא הוא מציאותם", שהפנימיות של זה שהאדם הוא 'מציאות' ומצד עצמו אינו מעוניין בקיום המצוות, הוא כדי שיוכל להתגלות הביטול המוחלט ד'כפה עליהם'. ולכן יכולה להיות אצלו שמחה מכך

שהכריחו אותו (ראה ער"ו בד"ה ארבעה ראשי שנים תשל"א ס"ט).

(שיחת מוצש"ק פישת עקב תשל"ח סמ"ד) מאדמו"ר הרי"צ בדרך הצחות בענין הרכבת. ברכבת ישנן ג' מחלקות, במחלקה הפשוטה נוסעים האנשים הפשוטים, במחלקה השנייה נוסעים האנשים הבינוניים, ובמחלקה הראשונה נוסעים העשירים הגדולים וכן העניים הגדולים, משום שהעניים הגדולים אין להם אפשרות כספית אפילו כדי המחלקה הפשוטה, ועל כן נסיעתם היא לא 'על חשבונם' אלא 'על חשבון' העשירים, וכאשר הנסיעה היא 'על חשבון' העשירים ניתן לנסוע גם במחלקה ראשונה.

ובכלל זה הוא גם שלא יהיו לו בלבולים מענינים גשמיים³⁶, רני ושמחי גם בנוגע לבני חיי ומזוני רויחי.

ועל-ידי ההתקשרות להצדיקים ולהנשיאים שבכל דור, ומה שנוגע לנו במיוחד הוא ההתקשרות לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יבטלו כל ההעלמות וההסתרים, כולל גם ביטול (ההעלם ד) הגלות³⁷, וכ"ק מו"ח אדמו"ר יוליכנו קוממיות לארצנו, בגאולה האמיתית והשלימה, בקרוב ממש.

סיכום: השמחה בעבודה של קבלת עול מצוות ("רני ושמחי בת ציון"), היא על-ידי ההתקשרות ("בת") לצדיקים ("ציון").

---

37) שאינו מניח לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן (רמב"ם שם ה"ב).

---

36) ראה רמב"ם ה' תשובה פ"ט ה"א.

סיכום כללי

סעיף א: מדוע ההפטרה של פרשת בהעלותך פותחת ב"רני ושמחי בת ציון", שהיא כינוי של כנסת ישראל בזמן הגלות, אף שפרשה זו סמוכה לשבועות, בו ניתנה התורה שענינה **חירות** (הביאור לקמן סעיף ה).

סעיף ב: ג' סוגי עבודה: ביתי – מצוות, אחותי – תורה, אימי – מסירות נפש. חג השבועות ("בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו") ופרשת בהעלותך (בחינת "נר הוי"ה נשמת אדם") הם בחינת הביטול של "אימי", שהיא העבודה שעל ידה ישראל משפיעים כביכול בהקב"ה. ואם כך יש להבין עוד יותר מדוע ההפטרה של בהעלותך היא "רני ושמחי בת ציון".

סעיף ג: קיימת מעלה בעבודה דבתי על העבודה דאחותי ואמי, שכן על-ידי קיום מצוות גשמיות ממשיכים את עצמות אור אין סוף, וכן נרגש בקיומן הביטול של האדם העובד.

סעיף ד: אף שגם העבודה של מסירות-נפש (אימי) היא ביטול, מכל מקום כיון שהביטול הוא מחמת רצון וטבע האדם, מעורבת בו גם מציאות האדם, ואילו אמיתית הביטול היא כשהביטול הוא מצד הקב"ה.

סעיף ה: וזהו המעלה בביטול של ביתי על אימי, כי קבלת עול מצוות הוא מפני **שהקב"ה** הפך את בני ישראל במתן תורה לעבדיו, שהוא אמיתית הביטול. וזהו הסיבה שההפטרה של בהעלותך הנקראת לאחר שבועות היא "רני ושמחי בת ציון", כי לאחר הביטול של אימי בחג השבועות, נדרש להגיע לביטול נעלה יותר של ביתי (ובכך מבוארת השאלה בסעיף ב).

סעיף ו: השמחה בעבודה של קבלת עול מצוות ("רני ושמחי בת ציון"), יכולה להיות רק על-ידי התקשרות ("בת") לצדיקים ("ציון").

מילואים

[משל למחויב המציאות בעולמנו: תרגיל חיבור מתמטי, שהתוצאה אינה בגלל שפלוני הבין כך ונפשו נוטה לכך, אלא זו המציאות בעצם, ולכן היא יכולה להתקבל בהבנה בקרב בעלי דיעות שונות (כמובן שאין זה משל מכוון, שכן את החיבור המתמטי עצמו ברא הקב"ה, וסוף סוף הוא קשור עם העובדה והמציאות, שכן הימצאותו היא משום ש'כך היא המציאות')].

בהדרן על הש"ס (הדרן ה'משולש' נדפס בתורת מנחם הדרנים סעיף ו עמ' תיט-תכ) מובאת דוגמה לפעולה שבאה מצד העליון בלבד, מפסק בית דין לעבר את השנה, הפועל בגשמיות שיהיו "בתוליה חוזרין", למרות שדבר גשמי לא יכול 'להתפעל' ולקבל שינוי מדבר רוחני (סברא שכלית, או פסק בית דין), ומכל-שכן מעניין אלוקי.

ובמתן תורה הקב"ה פעל בכני ישראל גם ביטול זה הבא מצד דרגת 'אדון בעצם'.

לביאור יד: הכפיה מלמעלה היתה רק בנוגע לקיום בפועל ממש ולא שיהיו עבדים בעצם מציאותם. שכן פעולה שנעשית מלמעלה או מצד הזולת יכולה לפעול שינוי רק בציור של האדם, כגון שיאהב או יפחד מהזולת, אך לא יכולה לפעול שינוי בעצם מציאותו. ולכן להיות עבד שהוא כאמור שינוי בעצם מציאותו של האדם, יכול לבוא רק מצד האדם עצמו.

בכך יתבאר מה שמקשים על המבואר כאן (שבני ישראל נעשו עבדים מלמעלה) מהמבואר בד"ה יהי ה' אלוקיני עמנו ה' תשכ"ד ס"ג שהביטול דעבד יכול לבוא רק מצד העבד עצמו ולא מלמעלה, אלא שכאמור כאן מדובר רק אודות כפיה לקיים בפועל מה שיצטווה, ולא על כפיה להיות עבד.

לביאור יג: בד"ה בהעלותך את הנרות תשכ"ט סעיף ח מבאר רבינו שהחיסרון המבואר בפנים בנוגע לביטול מצד הנשמה ש"כיון שהיא מצד טבעה, היא בחינת מציאות", קיים אפילו בביטול הנעלה יותר המבואר כאן - ביטול מצד האדון. כי סוף סוף אפילו הביטול המבואר כאן "שבמתן תורה הקב"ה עשה אותם לעבדים" קשור עם מציאותם, כי הקב"ה עשה אותם לעבדים.

ביאור הדברים: בעלות של אדון על עבדו ושליטה של מלך על נתיניו מורכבת גם מהתחתון - העבד הוא קניין כספו של האדון, והאזרח הוא נתין מדינת המלך, שכן אפילו עבד הבטל לגמרי לאדון, ונתין שדברי המלך אצלו הם קודש קדשים, הרי הם מסכימים שמי שאינו רכוש האדון ואינו נתין מדינת המלך אינו צריך לקיים רצון האדון והמלך. היינו שהעבד והנתין עצמם מודים שביטולם אינו רק מצד האדון והמלך אלא גם מצד ציור הביטול שלהם עצמם (גם מלך בכיפה שמולך על העולם כולו, הרי הוא רק מלך בפועל, אך באם הקב"ה יברא מדינה חדשה, אנשיה לא יהיו בטלים אליו).

ולכן סוף סוף ביטול זה קשור עם מציאותו של התחתון.

אך הקב"ה הוא 'מחויב המציאות', והיינו שמעלותיו הינן עצמיות ולא מורכבות, ולכן אדנותו אינה בנויה ומיוסדת על כך שהתחתון באופיו הוא עבד אלא הוא 'אדון בעצם', וממילא אין הגבלה מי משועבד, וגם דבר שאינו עבד באופיו יתבטל. וכמו כן הוא 'אחד בעצם', והיינו שאחדותו אינה מפני סיבה המורכבת ממצב התחתון, אפילו לא מזה שהתחתון מתהווה בכל רגע מחדש, וממילא אין הגבלה איזה מקום יהיה כלי לזה.

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'

מוקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

על-ידי ועד ידידי המכון

ר' שמואל ומשפחתו שיחיו אייזנברג
הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בוימגארטען
הרב יהודה ומשפחתו שיחיו דוידאוו
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר
ר' ראובן ומשפחתו שיחיו קיל

קובץ זה נדפס לזכות הנגיד החסידי

הרה"ח ר' **יוסף יצחק** הכהן שיחי' **גוטניק**

מלבורן - אוסטרליה

אשר נדבה רוחו לפתוח את רזי תורת רבנו בפני קהל רחב של לומדי
תורת החסידות ולהפיצה ככל האפשר 'חוצה'.
זכות התקשרות הרבים באילנא דחיי, על ידי לימוד תורת רבנו,
תעמוד לו לזכות בקיום כל ברכות רבנו אליו במילואם וכפשוטם
ולרוות נחת רב מכל יוצאי חלציו, בגשמיות וברוחניות.

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

האשה הכשרה והצנועה מרת **מרים** ע"ה

בן טולילא

בת הגה"ח השליח הרב **ישועה** ע"ה

ותבלחט"א מרת **רחל** תחי'

חדאד

זכתה, לצד בעלה לשמש שנים רבות
בשליחות כ"ק אדמו"ר במדינות מרכז אפריקה
גדלה דור ישרים מבורך, נזדככה ביסורים

גלב"ע יום שישי כ ניסן ה' תשפ"א

נדפס על-ידי ולזכות בעלה הרב **שלמה** וכל משפחתו שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה בהמשך השליחות